

RAPORT DE ACTIVITATE A APL BOROĞANI
pentru 2018

Prezentat în cadrul

ADUNĂRII GENERALE A CETĂŢENILOR
SATULUI BOROĞANI
din 21 aprilie 2019

Benjamin Carson „*Prin muncă grea, perseverență și credință în Dumnezeu îți poți trăi visul.*”

Stimați consăteni, invitați, oaspeți!

Acum că anul 2018 s-a încheiat, putem trage o linie, pentru a însuma rezultatele obținute în activitățile pe care le-am desfășurat, să tragem niște concluzii, să stabilim punctele forte ale activității ce au asigurat succesul, dar și să menționăm punctele slabe ce au fost motivele insucceselor, în același timp, să învățăm niște lecții, ce ne vor fi de folos în activitatea din anul ce a început.

În conformitate cu prevederile Legii privind Administrația Publică Locală, articolul 29, Vă prezint Raportul cu privire la starea economico-socială și de mediu a satului Borogani. Raport conține momentul bilanțului, ce se referă la capacitatea efectivă a administrației publice locale de a rezolva cu responsabilitate treburile publice și de a gestiona patrimoniul localității în interesul comunității locale pe principiile autonomiei locale.

Consider că prezentarea raportului anual de activitate este nu doar o datorie a noastră, ci și o necesitate, această lucrare reprezentând un instrument prin care cetățenii satului Borogani sunt informați despre modul și eficiența rezolvării treburilor publice, în contextul preocupării pentru o reală deschidere și transparență a instituției noastre și nu o lucrare care să aibă scopul ca primarul să se laude, așa cum pretind unii.

Onorată asistență! De o bună vreme, vreo 20 de ani încoace, cuvântul „criză” este pe buzele tuturor, iar efectele ei le resimțim cu toții, și anume: lipsa locurilor de muncă bine plătite, fapt ce a motivat plecarea oamenilor, în special a tinerilor, persoanelor apte de muncă, la muncă și cu traiul peste hotare, iar drept urmare a acestui fenomen, ne confruntăm cu foarte multe probleme: creșterea infracțiunilor în rândurile minorilor rămași fără îngrijirea părintească, lipsa acută de specialiști calificați în toate domeniile, inclusiv în administrația publică locală. În mare parte am rămas în teritoriu cu pensionari bolnavi. De asemenea, avem un mediu de afaceri „în suferință”, și altele.

Chiar dacă administrația publică locală nu poate să impulsioneze dezvoltarea economică sau să creeze locuri de muncă, ea are scopul să

asigure condițiile unui trai decent, astfel încât cetățenii să beneficieze de facilitățile obligatorii într-un sat. Este extrem de dificil de muncit în administrația publică locală în condițiile care s-au creat astăzi: cu un buget mic, dar cu mari și multe probleme, cu un număr foarte mic de cetățeni angajați legal în câmpul muncii, cu o scăzută inițiativă locală de a relansa activitățile economice, pe fondul activității dezorganizate, haotice a agenților economici. Dar, chiar și în aceste condiții, programul pe care mi l-am asumat, venind la primărie este unul eficient, un program care schimbă spre bine fața satului nostru.

Astfel, din 2015 încoace, inclusiv 2018, în satul Borogani au fost derulate o serie de investiții, au fost dezvoltate o serie de servicii, toate având drept scop transformarea satului nostru într-un loc civilizată în care să domnească ordinea, curățenia și bunul simț. Despre multe dintre ele v-am comunicat în cadrul adunărilor generale din anii 2016, 2017 și 2018. Astăzi am să mă refer la activitățile întreprinse în anul 2018. Totodată țin să menționez că rapoartele cu privire la activitatea primăriei și a primarului pentru anii 2015, 2016 și 2017 le puteți citi în întregime pe website-ul primăriei: www.borogani.sat.md.

Așadar, anul 2018, stimați consăteni, a fost unul în care eforturile comune ale Primăriei, Consiliului Local, instituțiilor din teritoriu, antreprenorilor și, nu în ultimul rând, ale locuitorilor adulți, elevilor, tinerilor din sat au dat roade la toate nivelurile. De aceea, de la bun început doresc să Vă mulțumesc pentru implicare și pentru sprijinul acordat.

În activitatea de zi cu zi, randamentul unei munci eficiente se datorează în mare parte lucrului în echipă, echipa fiind specialiștii primăriei. Numai în conlucrare și cu formularea corectă a sarcinilor se poate să realizăm obiectivele propuse.

APL Borogani este reprezentată de Primărie și Consiliul Local. Pe parcursul anului bugetar numărul specialiștilor Primăriei a constituit 6 unități: primar cu aparatul de 5 unități, dintre care 1 secretar al Consiliului Local, 1,5 percepatori fiscali, 1 inginer cadastral, 1 contabil-șef, 0,5- specialist recrutare. Pe lângă Primărie activează serviciul Asistență Socială cu 1,5 unități. Conform statutului, atribuțiilor legale, Consiliul Local este organul local DELIBERATIV, adică organul care primește decizii, în conformitate cu legislația în vigoare (Parlamentul satului), iar primarul, împreună cu

funcționarii primăriei este organul executiv local, adică execută, îndeplinește deciziile aprobate de consiliu (Guvernul satului).

Pe parcursul anului 2018 au fost făcute unele modificări în componența Consiliului Local:

1. Jalbă Vasilisa
2. Paiu Vasile
3. Talai Viorica
4. Hurciuc Liliana
5. Hurciuc Ion
6. Cașu Stipanida
7. Culeac Elena
8. Lungu Ion
9. Cojocaru Vasile
10. Paiu Victor
11. Paiu Ion
12. Butnarciuc Mihail
13. Cacealapa Mihail.

În gestiunea Primăriei sunt 5 instituții din teritoriu, și anume:

1. Grădinița „Andrieș”;
2. Casa de Cultură;
3. Muzeul;
4. Bibliotecile: biblioteca publică și cea pentru copii;
5. Colectivul – model „Busuioc Moldovenesc” care activează pe lângă Casa de Cultură.

În afară de aceste instituții, activitatea cărora este gestionată, monitorizată de către primărie, în teritoriu mai activează:

1. Liceul Teoretic „Grigore Vieru”;
2. Gimnaziul „Vasile Badiu”;
3. Centrul de Sănătate.

Aceste instituții sunt cu autogestiune, adică își planifică și cheltuie sursele financiare independent, precum și își planifică și desfășoară activitatea statutară independent. Primăria și aceste instituții sunt în relație de colaborare, și nu de subordonare.

În afară de instituțiile menționate mai sus, în teritoriu activează și Oficiul Poștal care se subordonează filialei Leova a Î.S. „Poșta Moldovei” și

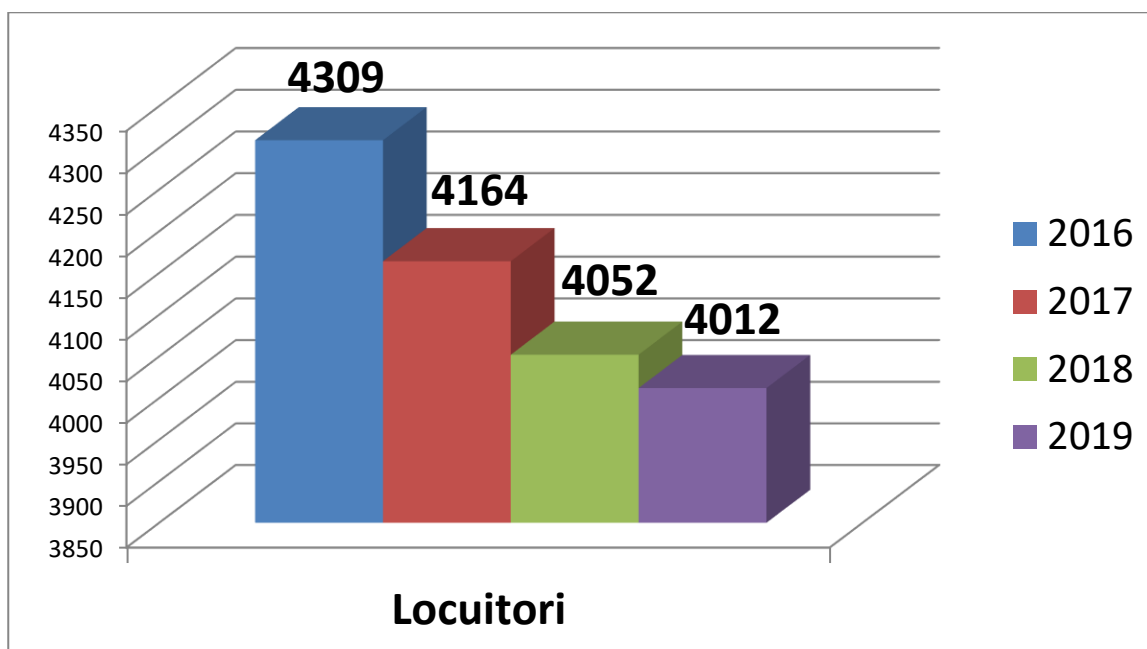
Postul de Poliție care se subordonează Inspectoratului de Poliție Leova cu care Primăria colaborează în vederea acordării de servicii calitative cetățenilor din sat.

Una dintre obligațiunile fundamentale ale Administrației Publice Locale este gospodărirea eficientă a patrimoniului sau a bogățiilor, proprietăților localității.

Așadar, ce patrimoniu are satul Borogani?

În primul rând, cel uman:

În localitatea Borogani la 1 ianuarie 2019 sunt puși la evidență 4.012 de cetățeni. Numărul locuitorilor este în scădere, comparativ cu 4.309 în 2015.

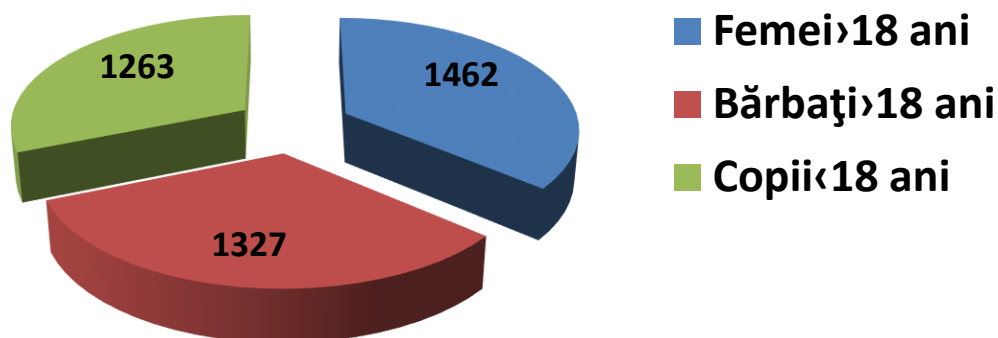

Dintre aceștia:

- Copii până la 16 ani: 905, adică 13% ;
- Persoane 16-56/61 ani: 2.675, adică 67%;
- Pensionari: 477, adică 20%;
- Femei >18 ani: 1.462;
- Bărbați >18 ani: 1.327;
- Copii <18 ani: 1.263.

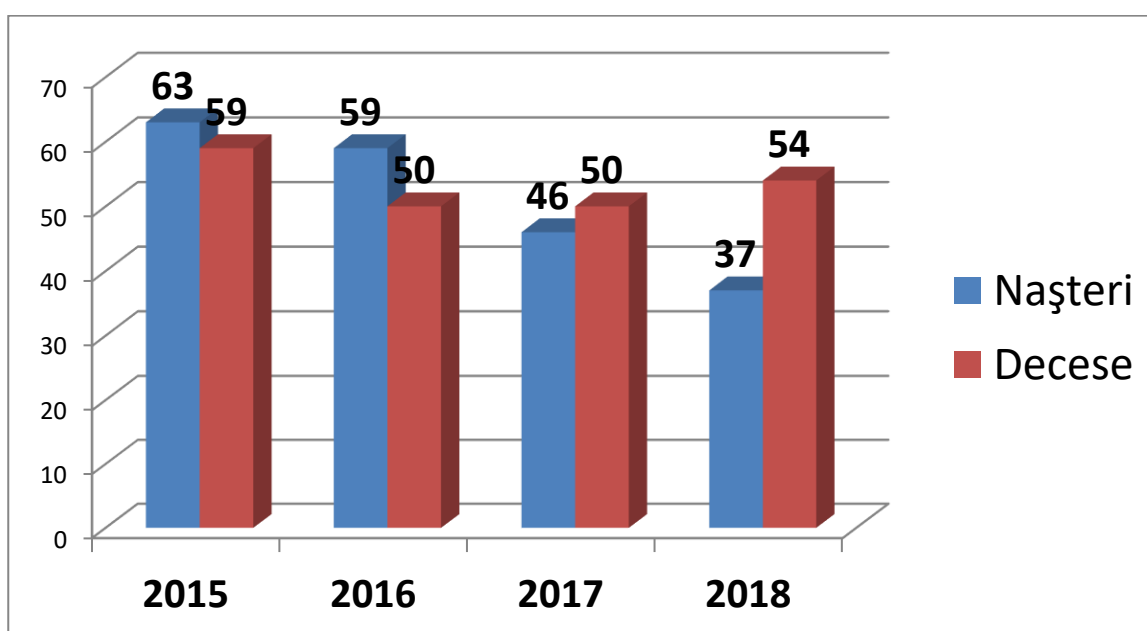
Avem 1.276 de gospodării.

Contingentul de locuitori

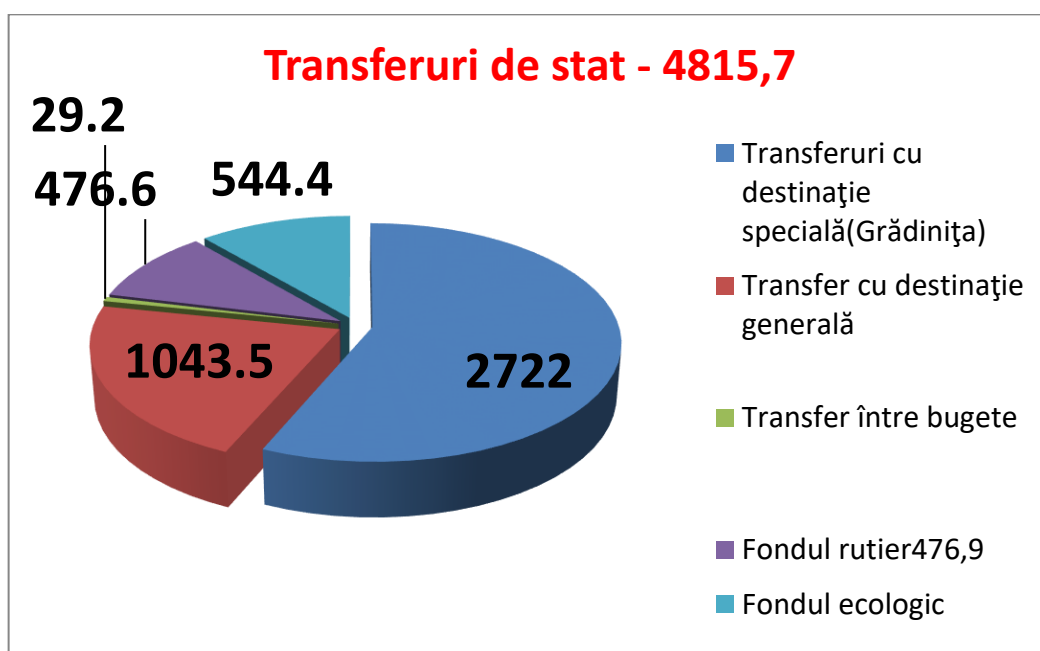
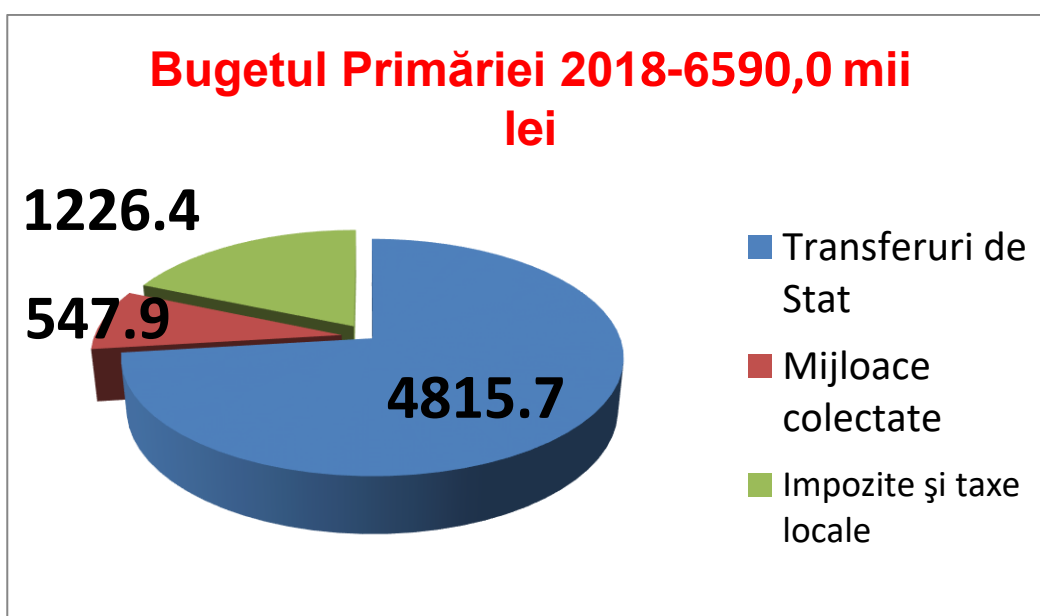
Situația demografică în ultimii patru ani a fost determinată de o scădere a populației, și chiar dacă până în 2017 ne mai încuraja faptul că prevalau nașterile, atunci în 2017 și 2018 decesele au depășit nașterile, în 2018 considerabil. În total în ultimii patru ani s-au născut 205 și au decedat 207 persoane:

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	TOTAL
S-au născut	63	59	46	37	205
Au decedat	53	50	50	54	207
Căsătorii	21	23	16	20	80

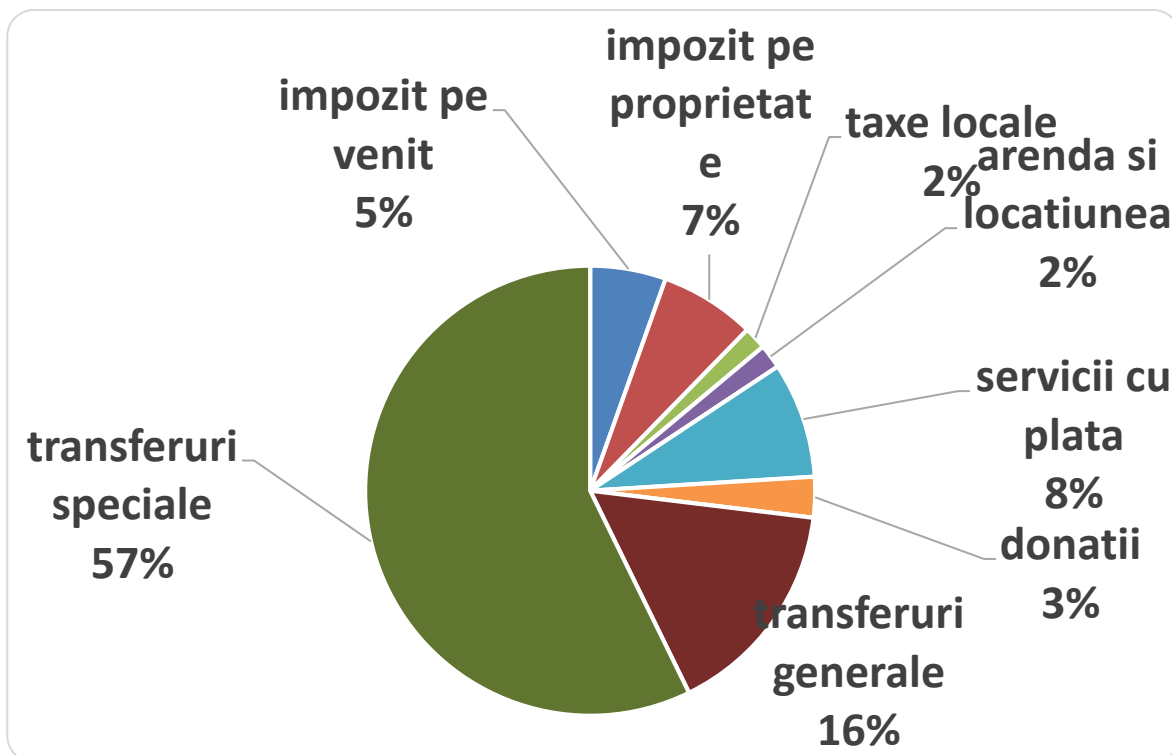

Patrimoniul financiar, adică bani.

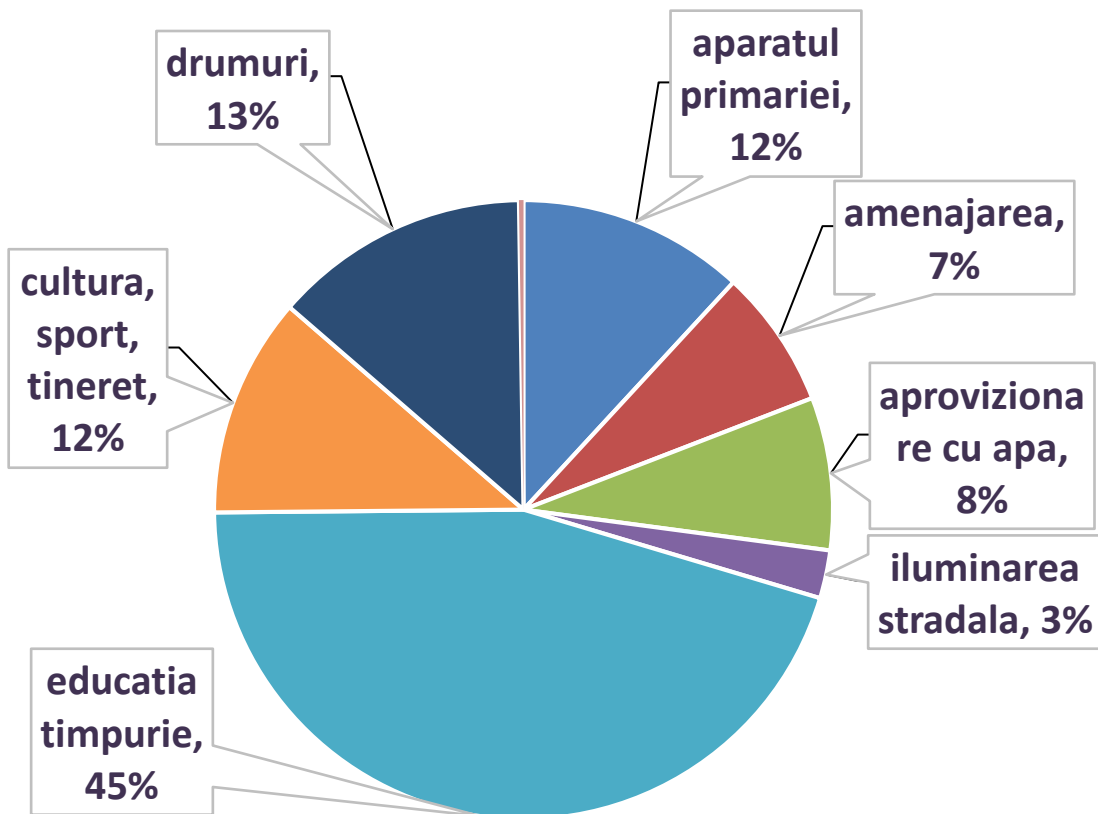
Bugetul primăriei executat pentru anul 2018 este de 6.590,000 lei (6 milioane 590 mii 0 lei), dintre care: transferuri de Stat: 4.815,7 mii lei (4mln.815mii 7 lei), inclusiv: transferuri cu destinație specială (Grădiniță) 2.722,0 mii lei (2mln.722mii lei), transfer cu destinație generală – 1.043,5 mii lei (1mln.43 mii), fondul rutier – 476,6 mii lei, fondul ecologic – 544,4mii lei. Mijloace colectate (încasări – plata părintească – 208,3 mii, servicii cu plată – 339,6 mii): 547,9 mii lei, venituri din impozite și taxe locale, 1.226,4 lei. Transfer între bugete – 29,2 (20,0 mii lei – Ziua Vinului, 9,2 mii lei – școala sportivă).

STRUCTURA VENITURILOR 2018

Structura cheltuielilor 2018 (executat), sub aspect functional

Suma totală (6.590,0 mii lei) a fost repartizată pe instituții care sunt în gestiunea primăriei, după cum urmează:

Nr.	Instituția	Suma (mii lei)
1.	Aparatul primarului <i>Notă: inclusiv Fondul rutier și Fondul Ecologic</i>	2.770,1
2.	Grădinița „Andrieș”	3.094,3
3.	Biblioteca Publică	70,4
4.	Biblioteca pentru copii	58,1
5.	Casa de Cultură	459,5
6.	Colectiv Model „Busuioc Moldovenesc”	59,1
7.	Muzeul	78,8

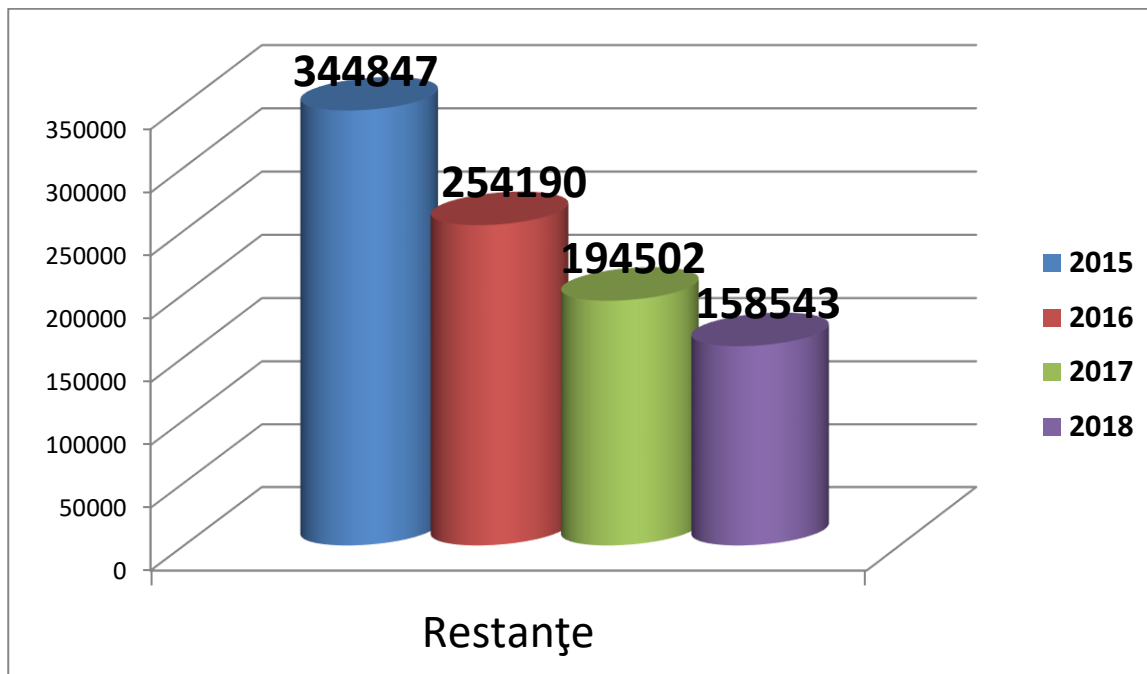
Detalii despre executarea bugetului – pe instituții, vă ofer în continuare, în cadrul compartimentului „Realizări 2018”.

Transferurile de Stat se calculează în dependență de numărul de populație, suprafața localității, iar veniturile locale depind de munca perceptorului fiscal în scopul acumulării impozitelor și de responsabilitatea cetățenilor de a achita aceste impozite, precum și de cum achită locuitorii noștri plățile pentru arenda terenurilor arendate de la primărie și pentru serviciile acordate de primărie.

Despre cum stau lucrurile în domeniul acumulării impozitelor judecăm după datele din tabelul afișat și din diagrama propusă:

nr d/o	Indicatorii	Clasificația bugetară	Calculat/lei	Achitat/lei	%	Restanță/lei
1	Impozitul funciar pentru loturile de pe lângă casă	113/140	32.561,00	22.974,00	71	9.587,00
2	Impozitul funciar pentru terenurile cu destinație agricolă cu excepția GȚ	113/110	3.665,00	2.168,00	59	1.497,00
3	Impozitul pentru pășuni	113/150	17.390,00	11.735,00	67	5.839,00
4	Impozitul pentru terenurile cu destinație agricolă ale GȚ	113/120	27.9084,00	194.454,00	70	124.776,00
5	• Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice • Amenajarea teritoriului	113/220	20.809,00 3.180,00	8.203,00 840,00	39 26	12606,00 4.238,00

	Total		356.689,00	240.374,00	66	158.543,00
1	Arenda pentru terenurile cu destinație agricolă	141/522	134.000,00	88.064,00	66	45.936,00

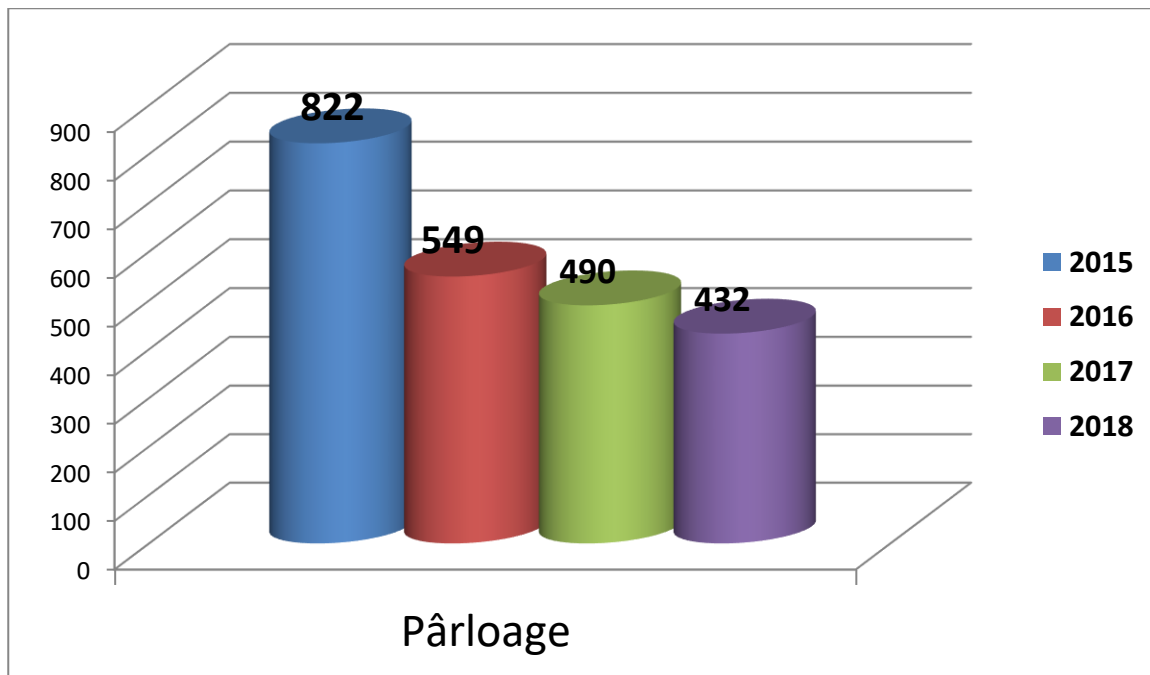

Patrimoniul funciar, adică pământ, terenuri.

Administrația Publică Locală Borogani dispune de o suprafață totală de 6.543,72 ha, inclusiv rezerva primăriei: 1.274,04 ha.

- Teren cu destinație agricolă – 4.081,52 ha;
- Terenul satului – 364,94 ha/298,52;
- Terenul destinat industriei – 19,18 ha;
- **Terenul fondului silvic – 764,01 ha;**
- **dintre care 391,4 ha – SA Iargara, 372,61 ha – Primăria;**
- Terenul fondului apelor – 118,57 ha;
- **Terenul fondului de rezervă – 1.274,04 ha/1.261,92(pășuni).**

Una dintre condițiile ca pământul să fie cu adevărat o comoară este că el trebuie să fie prelucrat. În acest sens, în ultimii patru ani se atestă o dinamică pozitivă. Din diagrama propusă observați că din an în an suprafețele neprelucrate devin tot mai mici:

De fapt, de cum funcționează toate instituțiile din teritoriu, de cum este gestionat patrimoniul, depinde, în mare parte, calitatea vieții cetățenilor din sat.

REALIZĂRI 2018

Am să încep șirul realizărilor satului de la domeniul “**Administrație publică**”.

Cea mai mare realizare a satului în 2018 în aspectul administrației publice, este faptul că am reușit să constituim o echipă de oameni, care au fost inițiați în ceea ce privește elaborarea proiectelor comunitare în scopul atragerii fondurilor extra-bugetare, adică în scopul de a aduce bani în sat de la donatori externi.

Dacă vă amintiți, v-am comunicat la adunarea generală din 2018 că în 2017 Administrația Publică Locală Borogani a semnat un acord de participare în programul LEADER –“Susținerea agriculturii și dezvoltării rurale în UTA Găgăuzia și raionul Taraclia (SARD)”, finanțat de UE și implementat de PNUD Moldova. Drept rezultat al implicării în acest proiect, satul nostru, alături de încă 5 din vecinătate, care au granițe comune: Congazcic, Bașcalia, Cioc-Maidan, Dezghinja, Budjac, este parte componentă a unei microregiuni “Steaua Bugeac”, din cele 8 create în cadrul proiectului respectiv. În anul 2018, pentru fiecare microregiune din cele 8, SARD a acordat câte 25 de mii

de dolari pentru proiectele pe care au avut dreptul să le prezinte doar ofertanți din aceste 6 sate. V-am mai comunicat atunci că satul nostru a fost printre campionii concursului. Astfel, din 30 de proiecte prezentate din toate cele 6 sate, 10 au fost din Borogani. Iar din 13 proiecte câștigătoare, 5 au fost din Borogani.

Suma câștigată pentru implementarea acestor proiecte este de 185.000 lei, adică 10.000\$ din 25.000\$. Mai mult chiar, vreau să vă mai adaug că asta nu este tot; în octombrie am fost acceptați încă cu un proiect în sumă de 30.600 lei. În total: 215.600 lei.

Cu toții ați fost martorii implementării acestor proiecte.
Am să le prezint în ordinea în care s-au implementat:

1. Proiectul “Festivalul folcloric pentru copii al etniilor *Hai să dăm mână cu mână*”.

Coordonator de proiect: Hurciuc Ion

Bugetul proiectului: 34.250 lei

Inclusiv: SARD: 26.250 lei

Primăria: 8.000 lei.

Activități: A fost organizat și s-a desfășurat un festival pentru și cu copiii din satele vecine Congazcic, Bașcalia, Cioc-Maidan, Dezghingea, dar și din satele Filipeni, Cazangic, Cârpești și Cociulia.

Achiziții: Laptop pentru Casa de Cultură;

2 microfoane fără fir.

2. Al doilea proiect implementat în 2018 a fost “Interferențe culturale în zona Bugeacului”

Coordonator de proiect: Odagiu Ecaterina

Bugetul proiectului: 33.000 lei

Inclusiv: SARD: 25.000 lei

Primăria: 8.000 lei.

Activități: Achiziționarea mobilierului pentru muzeul satului.

3. Un alt proiect comunitar: “Amenajarea unui teren de joacă”

Coordonator de proiect: Balmuș Daniela

Bugetul total: 47.260 lei

Inclusiv: SARD: 32.760 lei

Primăria: 9.100 lei.

Activități: Construirea gardului pentru terenul de joacă, pavarea aleelor, procurarea și instalarea plafoanelor, a băncilor și a urnelor de gunoi, procurarea caruselului.

Cu privire la terenul de joacă ași vrea să precizez niște detalii. Cred că v-ați dat seama că ceea ce avem noi, de fapt, pe terenul de joacă, nu este procurat și făcut doar din proiectul finanțat de SARD. Eu v-am enumerat activitățile proiectului. Adevărul e că pentru a obține ceea ce avem noi acum, au pus umărul și alți oameni de bună credință, și alți donatori, pe care astăzi vreau să-i menționez, ca să-i știe toată lumea, și de asemenea să le mulțumesc din toată inima, în numele tuturor locuitorilor satului.

Mulțumesc foarte mult Fundației Domnului Plahotniuc "Edelweis", care ne-a finanțat cu 50.000 lei pentru procurarea complexului mare de pe terenul de joacă.

Mulțumesc mult consătenilor noștri, familiei Ciobanu Octavian și Valeria, plecați în Italia, care ne-au trimis cele 2 complexe cu scrâncioburi de la intrarea în parc. Primăria a completat aceste complexe cu țevile din metal și cele 2 tobogane.

Mulțumesc mult consătenilor noștri, familiei Cașu Mihail și Stipanida, care au contribuit cu suma de 2.500 lei care a fost cheltuită pentru procurarea leagănului de pe teren.

Mulțumesc mult voluntarilor care au amenajat spațiile de joacă și de odihnă: angajați ai instituțiilor din teritoriu, elevii școlilor din sat.

Mulțumesc mult meșterilor Talai Tudor și Dumitru, Jemănoaie Vitalie, Ciobanu Tudor și Calancea Ion, care au executat lucrările necesare.

Și, fiindcă suntem la capitolul „Teren de joacă”, am o mare rugămintă și un îndemn, să folosim aceste echipamente conform normelor, iar pentru aceasta e nevoie de ajutorul dumneavoastră, al adulților. E necesar ca părinții, bunicii să-și găsească timp să-i însoțească pe copiii mici, până în 7 ani, când vin să se distreze la terenul de joacă, explicându-le regulile de folosire a echipamentului, regulile de comportare în spațiul public, inclusiv pe terenul de joacă. Spun asta, pentru că ați fost martori că în primăvară toate piesele mobile de la echipamente au fost scoase și reparate, motivul fiind nerespectarea regulilor de folosire a acestora. Pentru reparație au fost cheltuiți 3.000 lei. Cu acești bani am fi putut să mai adăugăm un echipament. Acest exemplu încă o dată ne amintește că e important să se facă servicii noi, condiții mai bune în sat, dar mult mai important este să păstrăm, să folosim corect aceste servicii.

4. Următorul proiect pe care vi-l prezint este „Crearea unei piețe agricole”

Coordonator de proiect: Răileanu Sofia

Bugetul total: 30.300 lei

Inclusiv: SARD: 18.500 lei

Primăria: 11.800 lei.

Activități: Amenajarea pieței agricole în centrul satului.

Procurări: metalul necesar pentru sudarea tarabelor, pietriș, panou, plata pentru lucru.

Mi-aș dori ca acest spațiu pe care l-am amenajat în fața fostei cantorii să fie utilizată la maxim de sătenii noștri care vor să-și vândă producția agricolă și această piață să devină neîncăpătoare și să o extindem, să o modernizăm pentru a crea confort atât pentru cei ce vând, cât și pentru cei ce cumpără.

5. Proiectul finanțat ca bonus a fost proiectul „Străzi amenajate – drepturi respectate”.

Coordonator: Talai Viorica

Bugetul total: 37.500 lei

Inclusiv: SARD: 30.600 lei

Primăria: 5.800 lei.

Activități: Instalarea plăcuțelor cu denumirile de străzi pe întreg satul și a plăcuțelor cu numelele caselor – pe străzile centrale ale satului.

Procurări: Plăcuțe și material aferent pentru instalare, perforator.

Ca totalizare a acestor 5 proiecte implementate în sat vreau să menționez că rolul major al primăriei în elaborarea și implementarea acestor proiecte. De fapt, primarul și angajații primăriei s-au implicat, au consultat, au monitorizat la toate etapele: și la elaborare, și la implementare, și la raportare. A fost o muncă comună asiduă care într-un final a dat roade, schimbând în bine fața satului nostru și a instituțiilor noastre.

6. Un proiect care se deosebește de toate celelalte este proiectul „Prelucrarea și recoltarea plantelor tehnice, în scopul producerii hranei de bază la bovinele de lapte din posesia SRL „Ecolapteprod”. Se deosebește de celelalte că nu ține de domeniul social, ca toate celelalte, ci de agricultură și solicitantul este un atreprenor particular, și nu un reprezentant al unei instituții sociale de stat. Așadar, Autor și coordonator al proiectului: Butnariuc Svetlana, SRL „Ecolapteprod”

Bugetul total: 57.000 lei

Procurări: combină de siloz.

Nr.	Titlul proiectului	Buget total (lei)	SARD (lei)	Primăria (lei)	Achiziții/ Activități
1.	Festivalul folcloric pentru copii al etniilor „Hai să dăm mână cu mână”.	34.250	26.250	8.000	Laptop pentru Casa de Cultură, 2 microfoane fără fir.
2.	Interferențe culturale în zona Bugeacului	33.000	25.000	8.000	Mobilier pentru muzeul satului
3.	Amenajarea unui teren de joacă	47.260	32.760	9.100	Construirea gardului pentru terenul de joacă, pavarea aleilor, procurarea și instalarea plafoanelor, a băncilor și a urnelor de gunoi, procurarea caruselului
4.	Crearea unei piețe agricole	30.300	18.500	11.800	Metalul necesar pentru sudarea tarabelor, pietriș, panou
5.	Străzi amenajate – drepturi respectate	37.500	30.600	5.800	Plăcuțe cu denumiri de străzi
6.	Prelucrarea și recoltarea plantelor tehnice, în scopul producerii hranei de bază la bovinele de lapte din posesia SRL „Ecolapteprod”.	57.000	57.000	-	Combină de siloz
TOTAL:		239.310	190.110	49.200	

Tot de domeniul administrației publice ține o altă realizare a anului 2018. În 2018 am mai elaborat și am câștigat un proiect în cadrul programului „Comunitatea Mea”. „Comunitatea Mea” este un program USAID cu o durată de 5 ani care are scopul susținerea autorităților publice locale pentru a asigura o guvernare eficientă, transparentă și responsabilă față de cetățeni. Autor și coordonator de proiect: Elena Savițki. Am fost selectați printr-un proces competitiv. În urma concursului, la care au participat 120 de localități din țară, au fost selectate doar 20, una dintre câștigătoare fiind și localitatea noastră. Deci, în decurs de 5 ani vom fi asistați, consultați în 4 domenii importante: îmbunătățirea serviciilor publice – în acest scop programul implică primarii și angajații Administrației Publice Locale în instruirii și acțiuni pe diverse teme cum ar fi: actualizarea strategiei locale, identificarea necesităților comunității, elaborarea bugetului local, comunicarea cu cetățenii. De asemenea, programul va oferi granturi pentru îmbunătățirea infrastructurii: iluminarea stradală.

DOMENIUL: AMENAJARE ȘI SALUBRIZARE

În campania electorală din 2015 când am candidat la funcția de primar, am promis că voi face tot posibilul ca satul nostru să-și schimbe fața și să devină curat și amenajat. Așa am și făcut. Cu aceasta am și început. Însă, sincer să Vă spun, încă nu sunt mulțumită de ce avem azi. Este loc pentru mai bine. Să vedem cu toții ce s-a făcut, ce nu s-a făcut? Ce trebuie de făcut? Dar și mai important: Trebuie de făcut? Are rost?

Se zice că este curat în casa unde se păstrează curățenia și nu în aceea unde se mătură des. Cred că unii dintre noi, în ceea ce privește curățenia din sat, din păcate, nu țin cont de adevărul acestei vorbe înțelepte. Cred așa, deoarece ați fost cu toții martori la schimbarea pe care am făcut-o împreună cu dumneavoastră în primăvara lui 2016, primăvara lui 2017, dar și în 2018, făcând o curățenie cum nu s-a mai văzut în sat. Cu toate acestea, nu peste mult timp, unii dintre cetățenii noștri încep a pune deșeurile, agregatele, scârtele exact acolo, de unde primăvara, înainte de Paște le strâng, prășesc, mătură. Gunoii pe care îl strângem în fiecare an de pe marginile drumului, din gunoiștele stihii nice, este înlocuit de altul. Stimați consăteni, dacă o să continuăm în așa fel, riscăm să nu trăim niciodată mai bine, mai civilizată. Nu trebuie să facem curat de frica amenziilor, ci aceasta trebuie să devină norma vieții.

Astăzi chiar vreau să listez acțiunile pe care le-am întreprins pentru a asigura curățenia în sat, ca să vă convingeți că în ansamblu, pentru ca să obținem ceea ce am obținut, s-a făcut o muncă colosală.

În cadrul campaniei de salubritate: "Borogani – Localitatea Ta Curată!", pe care am lansat-o încă în toamna anului 2015, au fost elaborate și distribuite foi volante în scopul sensibilizării populației despre necesitatea păstrării curățeniei. De asemenea, au fost întocmite avize și înmânate fiecărui cetățean, contra semnătură. În diferite părți ale satului au fost montate panouri de avertizare că se interzice depozitarea deșeurilor. La gunoiștea autorizată au fost montate semne – indicatoare pentru a ghida cetățenii până la gunoiștea propriu-zisă.

În 2016, Primăria, în colaborare cu Ocolul Silvic Iargara, și implicând cetățenii, a reușit să lichideze 6 gunoiști neautorizate; 3 în aria satului (toate

se aflau pe cursul apei – râulețul Ialpujel) și 3 în extravilan. În 2017, 2018 am continuat să evacuăm gunoi din aceleași locuri. Ce vedem astăzi? Unele gunoiști neautorizate, care au fost lichidate, se umplu din nou: la fermă, spre răzășie, la intrarea în sat dinspre Congazcic (De aici au scos și panoul pe care îl pusesem cu mesajul că se interzice depozitarea gunoiului). Parcă e mai ușor să duci gunoiul la fermă, decât la porcărie, unde se permite și unde periodic se fac lucrări de îngrămădire, înhumare. Oare ne simțim mai bine când mergem pe drum și trecem pe lângă sacii cu gunoi, decât pe lângă un loc frumos amenajat, curat?

În 2018 de patru ori au fost efectuate lucrări de adunare și înhumare a deșeurilor la gunoiștea autorizată. În anii 2016 și 2017, în baza contractelor cu Agenția Ocupării Forței de Muncă angajam lucrători pentru lucrări publice, care mențineau curățenia pe traseul central al satului, în parcul din centrul satului, intrările în sat. Cu ajutorul gospodarilor de pe traseul central și al elevilor au fost văruite toate bordurile.

În colaborare cu SA „Cimișlia-drumuri“, în scopul evacuării apelor pluviale, a fost reabilitat canalul de pe traseul central și au fost montate semnele corespunzătoare de circulație pentru a asigura siguranța vieții și sănătății cetățenilor. În scopul amenajării spațiului de odihnă în centrul satului au fost montate 2 podețe, a fost făcută aleea pietonală, au fost instalate plafoane, bănci și urne pentru gunoi. Pe parcursul anului, 6 zile, 3 primăvara și trei toamna, s-au efectuat lucrări de nivelare a terasamentelor drumurilor locale.

În ceea ce privește starea drumurilor, aș vrea astăzi să abordez problema tractoarelor. Recunosc că ar fi necesar de mai multe ori pe an să efectuăm lucrări de nivelare, dar motive sunt multe: nu avem greider, nu ne permit condițiile climaterice, ba e secetă și nu e posibil, ba plouă, ba chiar uneori constatăm că nu are rost, căci chiar și așa puțin cât se face, se distruge de către tractoare la prima ploaie. Nu zic să interzicem posesorilor de tractoare să circule pe drum, dar să nu circule pe timp ploios. Drumul nu se strică de către oamenii ce merg pe jos. Eu cred că dacă ne organizăm, putem să facem așa ca atunci când plouă, să avem și urluială, și făină, și lemne, și apă, și să nu avem nevoie să ieșim cu tractoarele să stricăm acea cărărușă pe care să meargă orice copil la școală, grădiniță sau adult la serviciu, la un spital sau la magazin după cele strict necesare. Aștept opiniile și soluțiile din partea dumneavoastră.

Acțiuni masive au fost întreprinse în scopul salubrității celor 3 cimitire din localitate. În aceste acțiuni s-au implicat atât cetățenii satului, cât și Î.M. „Servicii Comunale Borogani”, Primăria satului, instituțiile de învățământ din teritoriu: Liceul Teoretic „Gr. Vieru”, Gimnaziul „V. Badiu”, angajații la lucrări publice.

În scopul amenajării centrului satului, în toamna anului 2018, împreună cu angajații instituțiilor din teritoriu, am plantat în jur de 200 de arbori de talie înaltă de mesteacăn, tei, plop etc. în parcul din centrul satului, de o parte și de alta a râului Ialpujel, pentru care ne rugăm să supraviețuiască, mizând pe înțelepciunea și compasiunea stăpânilor de găște, oi, cai pentru că suntem conștienți de faptul că soarta acestor arbori depinde de ei. Pe acostamentul șoselei, în fața terenului de joacă, am plantat 100 de tufe de trandafir.

La capitolul “Salubritate și amenajare” s-au cheltuit în jur de 60 de mii de lei, dintre care:

- 16.000 lei – Gunoaște și cimitire (Remorci);
- 27. 320 – drenaj în partea de vest a satului;
- 17.000 – reprofilarea drumurilor.

Stimați consăteni, la capitolul „Curățenie” consider că avem 2 lacune:

1. Nu am reușit să organizăm colectarea deșeurilor de la cetățeni.
Motivul – lipsa persoanei care să dorească să inițieze acest serviciu;
2. În Borogani încă nu ne-am învățat să păstrăm curățenia!

INVESTIȚII ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN SAT

Din instituțiile de învățământ din sat doar Grădinița „Andrieș” este în gestiunea primăriei.

Această instituție, începând din 2015 încoace a atestat un grad înalt de performanță la capitolul eficiență, unul dintre indicatori fiind faptul că în această perioadă a fost rezolvată una dintre cele mai mari probleme cu care se confrunta – supraîncărcarea grupelor și lipsa locurilor pentru copiii de trei ani. În prezent toți copiii de trei ani frecventează grădinița datorită faptului că au fost deschise încă 2 grupe în școlile din sat. Așadar, astăzi în grădiniță activează 8 grupe de copii, câte 2 la fiecare vârstă, în total 222 de copii. 6 grupe activează în sediul de bază al grădiniței, iar 2 grupe pregătitoare sunt în școlile din sat, spațiile fiind adaptate/reparate în anii 2016, 2017. Nu a fost deloc ușor, de la idee până la succes, astăzi putem concluziona că s-a făcut o muncă titanică.

În anul 2018 s-a făcut reparația capitală la blocul alimentar, buget total: 127.607 lei și la rețeaua electrică, buget total: 26.693 lei.

Iar de la începutul anului au fost reparate capital coridorul central, scările laterale nivelul I,II, au fost schimbate ușile interioare de la parter. Buget total – 239.000 lei.

De asemenea, a fost îmbunătățită baza didactico-materială a instituției, creând condiții optime pentru instruirea și educația copiilor. Astfel au fost achiziționate:

- 2 calculatoare, boxă, proiector, imprimantă – 22.400 lei;
- mașină de spălat automat, televizor – 13.000 lei;
- panou anti-incendiar – 2.000 lei;
- stilaj de inox pentru bucătărie – 7.400 lei;
- veselă pentru bucătărie (oale, farfurii, căni) – 5.300 lei;
- plită electrică cu 4 ochiuri – 23.000 lei.

CULTURĂ – SPORT – TINERET

Cultura la Borogani este reprezentată de Casa de Cultură, Colectivul Folcloric „Busuioc Moldovenesc”, bibliotecă și muzeu. Este foarte îmbucurător faptul că în activitatea culturală, la sărbătorile mari și la concursurile mai serioase se implică activ și instituțiile de învățământ. Folosindu-măde această ocazie, țin să le mulțumesc pentru implicare și pentru aportul avut pentru a reprezenta cu demnitate localitatea.

Anul 2018 a fost bogat în evenimente culturale, dar cele mai semnificative au fost:

1. Sărbătoarea dedicată Zilei Internaționale a Femeilor: Șezătoarea „Popas cu tradiții și obiceiuri”;
2. Hramul Satului este o altă reușită a Administrației Publice Locale la capitolul „Cultură”. Dovadă e numărul din ce în ce mai mare a spectatorilor care vin la sărbătoare;
3. Pentru copii pe parcursul anului au fost organizate 2 sărbători: de 1 iunie – Ziua Copiilor și festivalul etniilor „Hai să dăm mână cu mână”;
4. Festivalul național al oamenilor în etate „Cântecele tinereții noastre”;

5. Totuși, evenimentul anului 2018 a fost sărbătoarea raională „Ziua Națională a vinului și a lucrătorului din agricultura și industria prelucrătoare”, care a avut loc anul acesta la Borogani. Mulți dintre dumneavoastră ați fost martori. A fost o zi de neuitat pentru noi, cei din Borogani, dar și pentru oaspeții ce au participat la festival. Toată lumea a rămas impresionată de buna organizare a evenimentului, dar și de ospitalitatea borogănenilor.

În continuare vreau să mă refer la un alt aspect al activității instituțiilor de cultură, și anume „Proiecte. Parteneriate și colaborări”. În acest sens, țin să menționez **Proiectul „Inițiativa 1+1”** – implementat de biblioteca publică în parteneriat cu APL și sponsorizat de Novateca. APL a procurat un calculator și o imprimantă multifuncțională, de la Novateca am beneficiat de un calculator și o tabletă. Contribuția primăriei pentru acest proiect este de 11.000 lei.

Proiectul „O bibliotecă modernă – o comunitate inteligentă” – implementat de biblioteca publică în parteneriat cu APL Borogani și sponsorizat de Corpul Păcii. Procurarea mobilierului pentru biblioteca publică în sumă de 33.200 lei.

Ne bucură mult și evoluția copiilor noștri la concursul raional, „La izvoarele Înțelepciunii”. În cadrul concursului, ediția 2018 două eleve din clasa a VIII-a de la liceul Grigore Vieru și gimnaziul V. Badiu, ghidate de către bibliotecara Butnarcu Sofia au ocupat 2 locuri de frunte: II și III. Este vorba de eleva Iftode Gabriela de la Liceul „Gr. Vieru” și eleva Scripcaru Valeria de la Gimnaziul „V. Badiu”.

Pentru rezultate remarcabile în activitatea bibliotecii publice și a muzeului din localitate, angajatelor Răileanu Sofia și Odagiu Ecaterina le-a fost acordat premiul mare.

În 2018 am continuat acțiunile cu privire la îmbunătățirea condițiilor de muncă și odihnă în toate instituțiile din domeniul „Cultură”. La Casa de Cultură am procurat încă 100 de scaune pentru sala de concerte la suma de 50.000 lei și aparataj sonor în sumă de 53.000 lei, s-a executat reparația capitală a holului Casei de Cultură – 118.000 lei.

Stimați consăteni, domeniul „Cultură”, în general, și activitățile artistice organizate la diferite sărbători și concursuri pe parcursul anului, în special, au drept scop și oferirea, crearea condițiilor de odihnă, relaxare pentru cetățeni, dar, în primul rând, au menirea de a păstra, valorifica și transmite urmașilor noștri tradițiile și obiceiurile, patrimoniul nostru cultural. Datorită funcției pe care o exercit, am ocazia să particip la mai multe evenimente culturale, în diferite sate din țară, chiar și peste hotare, și pot să afirm astăzi că noi, borogănenii, avem cu ce ne mândri la capitolul „Păstrarea și valorificarea tradițiilor și obiceiurilor strămoșești”. Încă mai avem specialiști calificați, bine pregătiți, avem oameni deosebiți în sat, talentați și, foarte important, activi, care doresc și se implică în activitatea culturală.

ASISTENȚA SOCIALĂ

La capitolul „Asistența Socială” am să mă refer la acele acțiuni și realizări pe care le-am obținut nemijlocit datorită activității și implicării primăriei. Despre ajutorul social și alte servicii oferite de către stat va vorbi co-raportorul Iftode Tatiana, asistentă comunitară, angajată a Direcției Asistență și Protecția Familiei Leova.

Una dintre realizările primăriei în aspect social este acordarea lemnului de foc pentru 211 familii din sat la un preț destul de mic. Aș vrea ca dumneavoastră să cunoașteți că în luna noiembrie 2018 am obținut autorizația de tăiere a 7,7 ha de pădure care se află în gestiunea primăriei. La ședința Consiliului Local din 29.11.2018 a fost stabilit prețul unui metru ster – 450 de lei, precum și categoriile de beneficiari: invalizii de gradul I, bătrânii singuri, pensionari, familii cu 4 și mai mulți copii. Țin să menționez că fiecare familie beneficiară a primit câte 2 metri steri de lemne, iar cu persoanele angajate pentru tăiere a fost organizată și transportarea lemnului la gospodari în baza achitării unei sume de 200 de lei de gospodărie.

În parteneriat cu AO „Centrul Internațional de Dezvoltare și Colaborare “FENIX”, în preajma sărbătorilor de iarnă 637 copii din grădiniță și școli din clasele I-VIII au primit câte un cadou care le-a fost înmănat chiar de reprezentanții donatorilor din Germania.

Din bugetul primăriei au fost acordate premii participanților la conflictele armate: în Războiul din Afganistan, conflictul armat din

Cehoslovacia, dar și pentru participanții la înlăturarea consecințelor avariei de la Cernobîl. În total – 1.700 lei.

INFRASTRUCTURA

Despre anumite realizări în ceea ce privește infrastructura, am menționat anterior când am vorbit despre investițiile pe care le-am făcut în anul 2017 în instituțiile din subordine. În continuare am să mă refer la apă și drum.

În ceea ce privește implementarea proiectului „Construcția sistemului de alimentare cu apă a satului Borogani”, Vă comunic următoarele:

- Din costul total al proiectului: 11.898.738 lei;
- Valorificat: 11.104.449,89 lei;
- Nevalorificat: 794.288,11 lei.

În 2018 au fost conectate la traseul de apă încă 53 de gospodării, în total azi au apă la robinet 844 de gospodării. A fost construit traseul de aprovizionare cu energie electrică a fântânii arteziene forate în 2017. A fost instalat ultimul, al treilea turn de apă conform proiectului. A fost construită încă o zonă de protecție. Urmează să fie conectată fântâna forată la rețeaua electrică pentru a putea fi pusă în funcțiune, să fie reabilitate drumurile deteriorate în cadrul proiectului, precum și înlăturarea neconformităților în anumite sectoare. Pentru anul acesta ne propunem să finalizăm proiectul și să-l dăm integral în exploatare. Problemele cu care ne confruntăm la capitolul „Implementarea proiectului „Construcția Sistemului de Aprovizionare cu apă”” țin de iresponsabilitatea antreprenorului care a fost selectat, la licitația din 2013, ca să execute lucrările.

Astăzi vreau să abordez o altă problemă ce a apărut o dată cu asigurarea cu apă la robinet și anume, canalizarea. Conform regulilor igienico-sanitare, fiecare utilizator de apă trebuie să fie conectat și la traseul de canalizare. Până când se va rezolva și această problemă, fiecare gospodar este dator ca să-și sape individual o hazna pentru apele reziduale, care să fie impermeabilă, și să aibă un contract cu o întreprindere care să o curățe la momentul necesar.

De asemenea, e o gravă problemă și iresponsabilitatea unora dintre consătenii noștri, care nu achită pentru apa folosită câte 3, 4 luni, jumătate de an, pentru că nu vor să accepte că orice serviciu acordat nouă costă și,

după părerea lor, doar gazul, lumina, telefonul, internetul sunt servicii care trebuie achitate, căci dacă nu, atunci sunt deconectați și amendați.

Din cauza aceasta, analizând situația care s-a creat, am întreprins următoarele măsuri:

1. Am inițiat, începând cu 01.04.2019, un control al contoarelor, echipamentelor, precum și al datoriilor care s-au acumulat;
2. Am pus în discuție situația respectivă, cu privire la serviciul de aprovizionare cu apă la ședința Consiliului Local;
3. Conform deciziei Consiliului Local, consumatorii care au datorii pentru apă vor fi deconectați de la traseul de apă. La reconectare, vor achita taxa de 300 lei;
4. De asemenea, în scopul monitorizării situației cu privire la achitarea plății pentru apă, conform deciziei Consiliului Local, pentru eliberarea certificatelor din primărie, fiecare cetățean se prezintă cu chitanța de apă de pe ultima lună.

Stimați consăteni! Vă îndemn să fiți înțelegători și să ne ajutați să gestionăm corect serviciul de aprovizionare cu apă. Da, suntem nevoiți să acționăm dur, dar e spre binele nostru al tuturor, căci în caz contrar, riscăm să pierdem serviciul pe care cu atâta greu l-am inițiat. Și încă un moment, trebuie să înțelegem că dacă plățile pentru lumină, telefon, gaz, internet sunt transferate spre întreprinderile din afara satului, atunci cele pentru apă rămân în sat și vor contribui la îmbunătățirea serviciului sau chiar la dezvoltarea altor servicii.

În 2018 am reușit să reparăm 3.158 m de drum local. Este vorba de un sector mare de 2.400 m în partea din sus a satului și de 720 m de drum pe o stradă în partea din deal de la garaj în jos, rândul doi. Au fost cheltuiți în total 1.071.298 lei:

- din Fondul rutier național – 476.900 lei;
- de la Primărie – 438.298,56 lei;
- contribuția locuitorilor – 156.100 lei).

În total în ultimii 2 ani am reabilitat în variantă albă 4.788 m de drum local.

Un eveniment important al anului 2018 pentru întreaga țară a fost și programul național guvernamental „Drumuri bune pentru Moldova”. În localitatea noastră a fost reparată porțiunea centrală de 5.400 mp a drumului regional „Congazcicul de Sus – largara”.

Suma investită: 1.200.000 lei.

Pentru 2019 ne propunem să reparăm 1.350 m de drum, 1 sector spre cimitir și o stradă în partea din sus care a rămas nefinalizată din 2018 din lipsă de bani.

Surse vor fi folosite atât

- din fondul rutier – 47.6900;
- de la primărie – 100.000 lei,
- cât și din donațiile acumulate pe parcursul anului 2018 de la diasporă și de la oameni de bună credință care locuiesc actualmente în sat – 23.852,00 lei;
- contribuția locuitorilor – 77.800 lei.

În cadrul programului național „Drumuri bune pentru Moldova 2”, conform deciziei Consiliului Local Borogani, au fost propuse pentru reabilitare porțiunile de drum spre Liceul Teoretic „Grigore Vieru” și spre Grădinița „Andrieș”. Lungimea – 967 m (asfalt) și 620 m – varianta albă. Suma care urmează să fie investită: 3.500.000 lei.

La adunarea generală din 22 aprilie 2018 ne-am propus să realizăm o serie de obiective, printre care și elaborare documentației tehnice pentru construcția sistemului de iluminare stradală. Astăzi pot să vă spun că atât proiectul tehnic, cât și devizele sunt elaborate, sunt expertizate, mai mult chiar, pentru o treime din lucrări am identificat și bani pentru executarea lucrărilor. Așteptăm rezultatul concursului la care am aplicat pentru fonduri.

Drept concluzie, stimați consăteni, cred că o să fiți de acord cu mine, putem azi afirma că multe s-au făcut în Borogani anul acesta, dar ca și într-o gospodărie, altele parcă izvorăsc și avem de făcut mult mai multe decât am făcut.

Așadar, reieșind din raportul prezentat astăzi, precum și în conformitate cu planul strategic de dezvoltare a localității, pentru 2019 ne propunem următoarele priorități:

1. Finalizarea implementării proiectului „Construcția sistemului de alimentare cu apă a satului Borogani”;
2. Pietruirea a 1,1 km de drum local;
3. Lichidarea gunoiștelor neautorizate;
4. Documentarea posesorilor de cote valorice;

5. Gestionarea eficientă a fondului forestier;
6. Asigurarea și menținerea curățeniei în sat;
7. Amenajarea centrului satului, înverzirea satului;
8. Implicarea cetățenilor, tinerilor în viața satului, în atragerea fondurilor extrabugetare;
9. Crearea condițiilor de odihnă;
10. Informarea cetățenilor;
11. Construcția traseului de iluminare stradală;
12. Asigurarea protecției și utilizării durabile a pășunelor.

Bineînțeles că ne dorim ca lucrurile să se întâmple repede, dar trebuie să fim conștienți că schimbarea necesită muncă, timp și neapărat să acceptăm faptul că primarul de unul singur nu poate schimba lumea, e nevoie ca prioritățile pe care ni le-am trasat să fie priorități pentru fiecare dintre noi, fiecare om trebuie să fie implicat în acțiunile care îl privesc, să nu aștepte să facă ceva pentru el. Fiecare trebuie să aibă inițiativă, să își dorească să schimbe ceva, să pună mâna să facă, nu doar să vorbească. Să facă curat, să plătească taxe, să nu arunce gunoarie, să planteze copaci. Altfel zis, fiecare dintre noi trebuie să contribuie prin ce poate.

Stimați consăteni, am lăsat în urmă încă un an de activitate a primăriei, a instituțiilor subordonate, un an în care sunt conștientă că am sperat la mai mult decât am reușit să facem, dar Vă asigur că am făcut tot ce a fost omenește posibil ca să onorăm încrederea ce ne-a fost acordată.

Doamne ajută!